

บทที่ 3

วาทภัย

* อาจารย์ พงศ์กฤษณ์ เสนีวงศ์

วาทภัย คือ ภัยจากพายุลมแรง ทำให้เกิดความเสียหายแก่ชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนเป็นประจำทุกปี ในประเทศไทยสามารถแบ่งพายุลมแรงออกได้เป็น พายุฟ้าคะนองและพายุหมุนเขตร้อน แรงลมเริ่มทำความเสียหายตั้งแต่ 60 กม./ชม.

ประเทศไทยตอนบนมีโอกาสเกิดพายุฟ้าคะนองมากในช่วงเดือนเมษายนถึงตุลาคม โดยเฉพาะเดือนเมษายนถึงพฤษภาคมเป็นช่วงที่มีโอกาสเกิดพายุฟ้าคะนองได้มาก เนื่องจากสภาพอากาศที่ร้อนอบอ้าว จึงมีการยกตัวขึ้นของมวลอากาศ และอาจมีมวลอากาศเย็นจากประเทศจีนแผ่ลงมา ในขณะที่มวลอากาศร้อนปกคลุมอยู่เหนือประเทศไทย ทำให้เกิดการปะทะกันของมวลอากาศร้อนและเย็น ซึ่งในกรณีที่มีพายุฟ้าคะนองรุนแรงอาจมีฝนตกหนักถึงหนักมาก มีลมกระโชกแรง และอาจมีลูกเห็บตก ก่อให้เกิดความเสียหายได้ ส่วนภาคใต้เกิดขึ้นได้มากในช่วงเดือนมีนาคมถึงพฤศจิกายน

ลมผิวพื้นพัดปกคลุมประเทศไทยผันแปรไปตามฤดูกาล ในฤดูหนาวหรือฤดูมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ลมที่พัดปกคลุมประเทศไทยตอนบน ส่วนใหญ่เป็นลมฝ่ายเหนือและลมตะวันออกเฉียงเหนือ ส่วนภาคใต้ลมที่พัดปกคลุมส่วนใหญ่เป็นลมตะวันออกเฉียงเหนือและลมตะวันตก ในช่วงฤดูฝนหรือฤดูมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ลมที่พัดปกคลุมประเทศไทยส่วนใหญ่เป็นลมตะวันตก ลมตะวันตกเฉียงใต้และลมใต้ สำหรับช่วงฤดูร้อนเป็นช่วงที่ลมแปรปรวน แต่พื้นที่ส่วนใหญ่ โดยเฉพาะประเทศไทยตอนบนมักมีลมฝ่ายใต้พัดปกคลุม

พายุหมุนเขตร้อนมีทั้งสองด้านของประเทศไทย คือ ด้านตะวันออกคือพายุไต้ฝุ่นจากมหาสมุทรแปซิฟิกและทะเลจีนใต้ ส่วนด้านตะวันตกคือ พายุไซโคลน จากอ่าวเบงกอลและทะเลอันดามัน พายุไต้ฝุ่นมีโอกาสเคลื่อนจากมหาสมุทรแปซิฟิก และทะเลจีนใต้เข้าสู่ประเทศไทยทางด้านตะวันออก มากกว่าทางตะวันตก ปกติประเทศไทยจะมีพายุเคลื่อนผ่านเข้ามาได้โดยเฉลี่ยประมาณ 3 - 4 ลูกต่อปี บริเวณที่พายุมีโอกาสเคลื่อนผ่านเข้ามามากที่สุดคือภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยเฉพาะทางตอนบนของ

ภาค ในระยะต้นปีระหว่างเดือนมกราคมถึงมีนาคมเป็นช่วงที่ประเทศไทยปลอดจากอิทธิพลของพายุ ต่อมาเดือนเมษายนเป็นเดือนแรกของปีที่พายุเริ่มเคลื่อนเข้าสู่ประเทศไทยทางภาคใต้ แต่มีโอกาสน้อยและเคยเกิดขึ้นเพียงครั้งเดียว คือพายุไซโคลนมาจากทะเลอันดามันในรอบ 60 ปี (พ.ศ.2494-2553) พายุเริ่มมีโอกาสเคลื่อนเข้าสู่ประเทศไทยมากขึ้นตั้งแต่เดือนพฤษภาคม โดยส่วนใหญ่ยังคงเป็นพายุที่เคลื่อนมาจากด้านตะวันตกเข้าสู่ประเทศไทยตอนบน และตั้งแต่เดือนมิถุนายนเป็นต้นไปพายุส่วนใหญ่จะเคลื่อนเข้าสู่ประเทศไทยทางด้านตะวันออก โดยช่วงระหว่างเดือนมิถุนายนถึงสิงหาคมพายุยังคงเคลื่อนเข้าสู่ประเทศไทยตอนบน ซึ่งบริเวณตอนบนของภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นพื้นที่ที่พายุมีโอกาสเคลื่อนผ่านเข้ามามากที่สุด และเดือนกันยายนถึงตุลาคมพายุมีโอกาสเคลื่อนเข้ามาได้ในทุกพื้นที่ โดยเริ่มเคลื่อนเข้าสู่ภาคใต้ตั้งแต่เดือนกันยายน ในสองเดือนนี้เป็นระยะที่พายุมีโอกาสเคลื่อนเข้าสู่ประเทศไทยได้มาก โดยเฉพาะเดือนตุลาคม มีสถิติเคลื่อนเข้ามามากที่สุดในรอบปีสำหรับช่วงปลายปี ตั้งแต่เดือนเดือนพฤศจิกายน พายุจะเคลื่อนเข้าสู่ประเทศไทยตอนบนได้น้อยลง และมีโอกาสเคลื่อนเข้าสู่ภาคใต้มากขึ้น เมื่อถึงเดือนธันวาคมพายุมีแนวโน้มเคลื่อนเข้าสู่ภาคใต้นั้น โดยไม่มีพายุเคลื่อนเข้าสู่ประเทศไทยตอนบนอีก

พายุที่เคลื่อนเข้าสู่ประเทศไทยตอนบนส่วนใหญ่เป็นพายุดีเปรสชัน เพราะพื้นดินและเทือกเขาของประเทศพม่า เวียดนาม ลาว และกัมพูชาที่ล้อมรอบประเทศไทยตอนบน เป็นปัจจัยที่ช่วยลดความรุนแรงของพายุก่อนที่จะเคลื่อนมาถึงประเทศไทย ดังนั้นความเสียหายที่เกิดจากลมแรง จึงน้อยกว่าภาคใต้ซึ่งมีภูมิประเทศเป็นพื้นที่เปิดสู่ทะเล พายุที่เคลื่อนเข้าสู่อ่าวไทยและขึ้นฝั่งภาคใต้ขณะมีกำลังแรงขนาดพายุโซนร้อนหรือไต้ฝุ่นจะมีผลกระทบเป็นอย่างมากจากคลื่นพายุซัดฝั่ง ลมที่พัดแรงจัด และฝนที่ตกหนักถึงหนักมากจนเกิดอุทกภัย รวมทั้งคลื่นลมแรงในอ่าวไทย ดังเช่นที่เคยเกิดขึ้น 3 ครั้งในอดีต ได้แก่พายุโซนร้อน "แฮเรียต" ที่เคลื่อนเข้าสู่แหลมตะลุมพุก จังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อวันที่ 25-26 ตุลาคม พ.ศ. 2505 พายุไต้ฝุ่น "เกย์" ที่เคลื่อนเข้าสู่จังหวัดชุมพร เมื่อวันที่ 4 พฤศจิกายน พ.ศ. 2532 และพายุไต้ฝุ่น "ลินดา" ที่เคลื่อนเข้าสู่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ขณะมีกำลังแรงเป็นพายุโซนร้อนเมื่อวันที่ 4 พฤศจิกายน พ.ศ. 2540

1. ลักษณะของวาตภัย

วาตภัย เป็นพายุลมแรง ตั้งแต่ 60 กม./ชม. ขึ้นไป ซึ่งมีทั้งลมกระโชกแรงและลมหมุน มีอำนาจการทำลายสูงทั้งบนพื้นแผ่นดินและในทะเล มหาสมุทร สามารถแยกลักษณะของพายุลมแรงได้ดังนี้

1.1 พายุฟ้าคะนอง คือ พายุลมแรงที่มีลมกระโชกเป็นพักๆ มีฝนตกหนัก มีฟ้าคะนอง ฟ้าแลบ ฟ้าร้อง ฟ้าผ่า สามารถแบ่งออกตามฤดูกาลที่มีพายุฟ้าคะนองเกิดขึ้นได้ 2 ชนิด ได้แก่

- พายุฟ้าคะนองที่เกิดขึ้นในฤดูร้อนหรือที่นิยมเรียกว่า "พายุฤดูร้อน" พายุนี้จะเกิดเมื่ออากาศร้อนอบอ้าว 2-3 วันแล้ว จะมีลมแรงเป็นพักๆ มีความเร็วของลมตั้งแต่ 50 กม./ชม. ขึ้นไป มีฟ้าแลบ ฟ้าร้อง ฟ้าผ่า ลมกระโชกแรง เฉพาะแห่งเป็นบริเวณไม่กว้างขวางนัก มีระยะเวลา ประมาณ 30 นาที และจะมีฝนตกในเวลาประมาณ 1 ชั่วโมง ถ้ามีความรุนแรงมากจะมีลมมวง (Tornado) ทอดยาวลงมาจากใต้ฐานเมฆพัดหอบเอาทรัพย์สินและสัตว์เลี้ยงเล็กๆ ขึ้นไปสูงๆ และทิ้งลงมา รวมทั้งทำลายอาคารบ้านเรือนและพืชพันธุ์ธัญญาหาร เสียหายตามเส้นทางเดินของลมมวง 2 - 3 กิโลเมตร บางครั้งเรียกว่า ลมมวงข้าง ลมบ้าหมู นาคเล่นน้ำ (Water – Spout) ถ้าพัดลงไปใต้น้ำ บางครั้งอาจมีพายุลูกเห็บตกลงมาพร้อมลมกระโชกแรงด้วย

- พายุฟ้าคะนองที่เกิดขึ้นในฤดูฝนหรือที่เรียกว่า "พายุฝนฟ้าคะนอง" พายุนี้จะเกิดขึ้นในช่วงเปลี่ยนฤดูกาลได้แก่ ตอนต้นฤดูฝน และตอนปลายฤดูฝน มีลมกระโชกแรง มีฝนตกหนัก มีฟ้าแลบ ฟ้าร้อง และฟ้าผ่า แต่ไม่รุนแรงเท่าพายุฟ้าคะนองที่เกิดขึ้นในฤดูร้อน แต่อาจเกิดอุทกภัยได้

1.2 พายุหมุนเขตร้อน คือ พายุลมแรงที่มีลมพัดแรงและมีฝนตกหนัก พายุนี้จะเกิดจากหย่อมความกดอากาศต่ำ ซึ่งปกคลุมอยู่เหนือน่านน้ำในทะเลหรือมหาสมุทร ทวีกำลังแรงขึ้น เป็นพายุดีเปรสชัน พายุไซนร้อนหรือพายุไต้ฝุ่น พายุนี้มีอำนาจการทำลายสูง ทำให้เกิดคลื่นใหญ่ที่เรียกว่าทะเลบ้า ทำลายเรือใหญ่ๆ ได้และสามารถทำให้เกิดคลื่นจากพายุซัดฝั่ง ทำลายทรัพย์สินและชีวิตของประชาชนได้มากมาย เมื่อเคลื่อนตัวเข้ากระทบฝั่ง ถ้ามีความแรงของลมใกล้ศูนย์กลางของพายุในระดับพายุไซนร้อน ขึ้นไป จะมีลมมวง (Tornado) ทอดตัวลงมาจากใต้ฐานเมฆเป็นวงหลาย ๆ วง ซึ่งจะหมุน

ยกสิ่งของขึ้นไปสูง ๆ และปล่อยทิ้งลงมา เช่น หมุนยกเอาฝูงปลาจากทะเลขึ้นไปสูง ๆ แล้วทิ้งลงมาตามเส้นทางเคลื่อนตัวบนพื้นดิน

2. ช่วงเวลาและพื้นที่เสี่ยงวาตภัย

2.1 พายุฤดูร้อน จะเกิดในฤดูร้อน ตั้งแต่เดือนมีนาคม ถึงกลางเดือน พฤษภาคม ก่อนเข้าฤดูฝน ส่วนมากจะเกิดขึ้นในบริเวณภาคเหนือ ภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลางและภาคตะวันออก

2.2 พายุฝนฟ้าคะนองจะเกิดในฤดูฝน ช่วงเปลี่ยนฤดูกาลในตอนต้นฤดูฝน (กลางเดือนพฤษภาคม) และตอนปลายฤดูฝนก่อนเข้าสู่ฤดูหนาว (กลางเดือนตุลาคม)

2.3 พายุหมุนเขตร้อน จะเกิดในฤดูฝนตั้งแต่เดือนพฤษภาคม (พายุไซโคลนจาก ทะเลอันดามัน) ถึงเดือนตุลาคม (พายุหมุนเขตร้อนจากทะเลจีนใต้) สำหรับภาคใต้ ถึง เดือนธันวาคม ดังนี้

- ในช่วงต้นเดือนพฤษภาคมก่อนเข้าฤดูฝน จะมีพายุไซโคลนจากอ่าวเบงกอล เคลื่อนเข้ามาทางตะวันตกของประเทศ จะมีผลกระทบต่อด้านตะวันตกของประเทศ ไทย โดยเฉพาะจังหวัดแม่ฮ่องสอน ตาก กาญจนบุรี ระนอง กระบี่ และภูเก็ต

- ในช่วงเดือนกรกฎาคมถึงต้นเดือนกันยายน จะมีพายุไต้ฝุ่นจากมหาสมุทร แปซิฟิก ผ่านทะเลจีนใต้ เข้ามาทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน จะทำให้มี ผลกระทบต่อภาคตะวันออกเฉียงเหนือและตอนบนของภาคเหนือ โดยเฉพาะจังหวัดมุกดาหาร นครพนม สกลนคร หนองคาย เลย อุดรธานี น่าน แพร่ ลำปาง พะเยา เชียงราย เชียงใหม่ และลำพูน

- ในช่วงเดือนกันยายนถึงปลายเดือนตุลาคม จะมีพายุหมุนเขตร้อนจากทะเล จีนใต้เคลื่อนเข้ามาทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ทำให้มีผลกระทบต่อตอนล่าง ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออก

ภาคกลาง และตอนล่างของภาคเหนือ โดยเฉพาะจังหวัดอุบลราชธานี ยโสธร มหาสารคาม สุรินทร์ ชัยภูมิ นครราชสีมา ปราจีนบุรี นครนายก ฉะเชิงเทรา สระบุรี ลพบุรี อ่างทอง สิงห์บุรี ชัยนาท อุทัยธานี นครสวรรค์ เพชรบูรณ์ กรุงเทพมหานครและปริมณฑล

- ในช่วงเดือนพฤศจิกายนถึงต้นเดือนมกราคม จะมีหย่อมความกดอากาศต่ำในตอนล่างของทะเลจีนใต้เคลื่อนเข้ามาในอ่าวไทย ซึ่งจะมีผลกระทบต่อภาคใต้ฝั่งตะวันออก โดยเฉพาะตั้งแต่จังหวัดชุมพรลงไป

3. สาเหตุการเกิดพายุ

3.1 พายุฤดูร้อน เกิดจากบริเวณประเทศไทยตอนบน อากาศร้อนอบอ้าว มีลมฝ่ายใต้ซึ่งพัดเอามวลอากาศอุ่นและชื้นขึ้นมาปกคลุมอยู่ในขณะนั้น ถ้ามีลมฝ่ายเหนือพัดพามวลอากาศเย็นและแห้งลงมาจากประเทศจีน จะทำให้เกิดแนวสอบของลมสองกระแส มีการหมุนเวียนของอากาศอย่างรุนแรง ทำให้อากาศอุ่นและชื้นถูกยกขึ้นสูง ก่อตัวเป็นเมฆพายุฟ้าคะนองอย่างรวดเร็ว เกิดการแลกเปลี่ยนประจุไฟฟ้าบวกและลบภายในก้อนเมฆ เป็นฟ้าแลบ ส่วนการแลกเปลี่ยนประจุไฟฟ้าระหว่างก้อนเมฆกับพื้นดิน เรียกว่า ฟ้าผ่า ซึ่งแต่ละครั้งมีความต่างศักย์ ระหว่าง 30-100 ล้าน โวลท์ จึงมีอันตรายมาก สำหรับเสียงฟ้าร้องเกิดจากการกลับเข้ามากระทบกันของอากาศที่ถูกสายฟ้าแลบแหวกอากาศผ่านแล้วหายไปอย่างรวดเร็ว กับจะมีเสียงสะท้อนกลับมาจากขอบฟ้าอีกเสียงหนึ่ง

สำหรับสิ่งที่น่าสนใจเกิดก่อนเกิดพายุฤดูร้อน คือ จะมีอากาศร้อนอบอ้าวเกินกว่า 40°ซ. ติดต่อกัน 2-3 วัน ลมสงบท้องฟ้ามีเมฆว้ออากาศมีความชื้นสูง เกิดอาการเหนียวตัวเหงื่อระเหยช้า ต่อมาท้องฟ้ามีเมฆมากขึ้นอย่างรวดเร็ว และเริ่มมีลมกระโชกแรง เมฆก่อตัวเป็นพายุฝนฟ้าคะนอง มีฟ้าแลบ ฟ้าร้อง ฟ้าผ่า และบางครั้งอาจมีพายุลงมวง (Tornado) หรือมีพายุลูกเห็บ ตกลงมาพร้อมลมกระโชกแรง

3.2 พายุฝนฟ้าคะนอง เกิดจากอากาศแปรปรวนในช่วงเปลี่ยนฤดูกาลจากฤดูร้อนเป็นฤดูฝน ช่วงที่ลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้เริ่มพัดเข้าปกคลุมประเทศไทยทำให้มวลอากาศอุ่นและชื้นจากอ่าวไทยพัดเข้าปะทะกับอากาศเย็นและแห้งบนพื้นแผ่นดิน ทำให้เกิดอากาศแปรปรวน อากาศอุ่นและชื้นยกตัวขึ้นสู่เบื้องบนก่อตัวเป็นเมฆพายุฝนฟ้าคะนอง สำหรับช่วงเปลี่ยนฤดูกาลจากฤดูฝนเป็นฤดูหนาว เกิดจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือเริ่มพัดเข้าปกคลุมประเทศไทยนำเอามวลอากาศเย็นและแห้งจากพื้นแผ่นดินประเทศจีน พัดลงมาปะทะกับมวลอากาศอุ่นและชื้น ซึ่งปกคลุมประเทศไทย

อยู่ ทำให้เกิดอากาศแปรปรวน อากาศอุ่นและชื้นถูกยกตัวขึ้นสู่เบื้องบน ก่อตัวเป็นเมฆ พายุฝน ฟ้าคะนอง ได้เช่นกัน

3.3 พายุหมุนเขตร้อน เกิดจากบริเวณความกดอากาศต่ำ ก่อตัวขึ้นเหนือน่านน้ำ ทะเลในเขตร้อน คือระหว่าง 5-20 องศาเหนือหรือใต้ มีการหมุนเวียนของลมชัดเจน ได้รับความชื้นจากไอน้ำ ระเหยขึ้นมาก่อตัวเป็นเมฆ เช่นเดียวกับเมฆพายุฟ้าคะนองแต่มี ขนาดใหญ่กว่ามาก สามารถปกคลุมพื้นที่ได้ถึง 500 ตารางกิโลเมตรหรืออาจมากกว่า นั้น ในขณะที่มีกำลังแรงขนาดพายุโซนร้อนขึ้นไปจะมีอำนาจการทำลายสูงมาก มีฟ้า แลบ

ฟ้าร้อง ฟ้าผ่า และลมวง (Tornado) ทอดลาลงมาถึงพื้นน้ำ หรือพื้นดินหมุนลงมา ทำลาย และยกเอาสิ่งของต่างๆ ขึ้นไปแล้วทิ้งลงมา ตามข้อตกลงระหว่างประเทศ ได้แบ่งชนิด ของพายุหมุนเขตร้อนตามความแรงของลมสูงสุดใกล้ศูนย์กลางที่ผิวพื้น ดังต่อไปนี้

1. พายุดีเปรสชัน (Depression) เป็นพายุหมุนเขตร้อนที่มีความเร็วลมสูงสุดใกล้ ศูนย์กลางที่ผิวพื้น ไม่เกิน 34 นอต (63 กิโลเมตรต่อชั่วโมง) ใช้สัญลักษณ์ D

2. พายุโซนร้อน (Tropical Storm) เป็นพายุหมุนเขตร้อนที่มีความเร็วลมสูงสุด ใกล้ศูนย์กลางที่ผิวพื้น ระหว่าง 34-63 นอต (63-117 กิโลเมตรต่อชั่วโมง) ใช้สัญลักษณ์

3. พายุไต้ฝุ่น (Typhoon) เป็นพายุหมุนเขตร้อนที่มีความเร็วลมสูงสุดใกล้ ศูนย์กลางที่ผิวพื้นตั้งแต่ 64 นอต (118 กิโลเมตรต่อชั่วโมง) ขึ้นไปใช้สัญลักษณ์

พายุหมุนเขตร้อนในอ่าวเบงกอลและมหาสมุทรอินเดียนั้นเรียกชื่อพายุว่า พายุ ไชโคลน พายุหมุนเขตร้อน ในทะเลแคริบเบียน ประเทศสหรัฐอเมริกาเรียกชื่อว่า พายุเฮ อริเคน

4. ผลกระทบจากวาตภัย

4.1 ผลกระทบจากพายุฟ้าคะนอง

- แผ่นป้ายโฆษณา ต้นไม้หักโค่นล้ม เพราะลมกระโชกแรงและลมวง
- บ้านเรือนที่ไม่แข็งแรงพังทลาย กระเบื้องหลังคาหลุดปลิวเป็นอันตรายต่อผู้คน
- ฝนตกหนักในช่วงระยะเวลาสั้นๆ ประมาณ 1 ชั่วโมง
- อาจมีลูกเห็บตกได้ในกรณีที่พายุมีกำลังแรงๆ
- ลมกระโชกแรงและมีฟ้าผ่า ซึ่งอาจทำให้คนและสัตว์เป็นอันตรายถึงแก่ชีวิตได้

4.2 ผลกระทบจากพายุหมุนเขตร้อน

- ต้นไม้ล้มถอนรากถอนโคน เรือยกสวน ไ้ร้หนา เสียหายหนักมาก
- บ้านเรือนพังทะลาย หลังจากถูกลมพายุพัดเปิด ลังกะสีกระเบื้องปลิวว่อน เป็นอันตรายต่อผู้ที่อยู่ในที่โล่งแจ้ง
- เสาไฟฟ้าล้ม สายไฟฟ้าขาด ไฟฟ้าช็อต อาจเกิดเพลิงไหม้ได้
- บ้านเรือนที่พังกอาศัยอยู่ริมทะเล มีคลื่นซัด(4-6 เมตร)ซัดบ้านพัง ผู้คนจะถูกคลื่นทะเลท่วม จมน้ำตาย
- ฝนตกหนักมากทั้งวันทั้งคืน จนทำให้เกิดน้ำป่าและแผ่นดินถื่น แผ่นดินถล่ม
- เส้นทางคมนาคมถูกตัดขาด เช่น ถนน สะพาน ถูกทำลายจากการกัดเซาะของน้ำป่าไหลหลาก และคลื่นพายุซัดฝั่งจากทะเล
- คลื่นลมแรงจัดมากเกิดคลื่นใหญ่ (6- 9 เมตร)ถึงทะเลบ้า (เกิน 14 เมตร)
- เรือขนาดใหญ่อาจถูกคลื่นยักษ์โยนขึ้นมาถึงไว้บนชายหาดสูงๆได้
- เรือเล็กล่มจม นาุ้ง และกระชังเลี้ยงปลาชายฝั่งทะเล เสียหายหมดสิ้น
- คลื่นใหญ่ซัดชายฝั่งรุนแรงระดับน้ำทะเลขึ้นสูงขึ้นมากจน ไ้ไหลเข้าสู่แม่น้ำลำคลองเข้าไปพังทำลาย พืชไร่พืชสวน ปศุสัตว์ สัตว์เลี้ยงจมน้ำเสียชีวิต

5. การเตรียมพร้อมสำหรับ ภัยและอุทกภัยที่เกิดพร้อมกัน

5.1 ก่อนเกิดภัย

- ติดตามข่าวและคำเตือนของกรมอุตุนิยมวิทยาและมีวิทยุซึ่งใช้แบตเตอรี่ เพื่อใช้ฟังข่าวเมื่อไฟฟ้าดับ
- ก่อนที่จะหลบภัยต้องเก็บของมีค่าไว้ที่สูง ตัดไฟฟ้า ปิดแก๊สให้แน่น เพื่อความปลอดภัยจากแก๊สรั่ว
- ปิดประตูหน้าต่างให้เรียบร้อยแข็งแรง
- เคลื่อนย้ายสัตว์เลี้ยงไปไว้ในที่ปลอดภัย ในคอก หรือที่สูงจากน้ำท่วม
- ควรนำเรือหลบคลื่นลมเข้าที่กำบัง และในกรณีที่จะเกิดน้ำท่วมควรมีพาหนะทางน้ำด้วย
- ขณะพายุผ่านเข้ามาควรพังกอาศัยในอาคารที่มั่นคงแข็งแรง

- ควรตรวจตราและระมัดระวังไม่ให้เกิดไฟไหม้ขึ้นได้ในขณะที่พายุผ่านเข้ามา
- ควรจัดหาเครื่องอุปโภคและบริโภคที่จำเป็นสำรองไว้ให้พร้อมและเพียงพอเพื่อใช้ในระหว่างเกิดภัย เช่น อาหาร น้ำ ยา วิทยุ ไฟฉาย เทียนไข ไม้ขีดไฟ ฯลฯ
- สถานที่หลบภัยควรเป็นสถานที่ระดับสูงน้ำท่วมไม่ถึง และแข็งแรงไม่พังทลายเพราะลมแรง
- ควรหาเทปกาวหรือกระดาษกาวมาปิดหน้าต่างกระจก ประตูกระจก เพื่อป้องกันกระจกที่แตกจากแรงลม กระเด็นไปทำให้คนบาดเจ็บ จึงตายได้
- ควรมีไฟฉาย และถ่านไฟฉายเอาไว้ใช้เมื่อไฟฟ้าดับ

5.2 ขณะเกิดภัย

- อย่าออกไปอยู่ที่โล่งแจ้ง ระวังวัสดุสิ่งของปลิวมาทำอันตราย ระวังต้นไม้ล้มทับ
 - อย่าไปอยู่ริมทะเลหรือบริเวณที่มีคลื่นลมแรง อาจถูกกวาดลงทะเลไป
 - เมื่อมีแสงฟ้าแลบ แล้วได้ยินเสียงฟ้าร้องทันที แสดงว่าฟ้าคะนองอยู่เหนือศีรษะของท่านแล้ว ให้ระวังฟ้าผ่า
 - อย่ายืนเด่นในที่โล่งแจ้ง หรืออยู่ใต้ต้นไม้สูง หรืออยู่ใต้เสาไฟฟ้า หรือมีโลหะที่มีส่วนผสมของ ทองแดง ซึ่งเป็นสื่อล่อฟ้าอยู่กับตัว ขณะมีพายุฟ้าคะนอง อาจโดนฟ้าผ่าได้
 - ระวังเสาไฟฟ้าล้ม ไฟฟ้ารั่ว มาตามน้ำหรือพื้นเปียกชื้น ทำอันตรายแก่ชีวิตได้
 - เมื่อได้รับฟังข่าวคำเตือนจากทางราชการให้อพยพต้องรีบปฏิบัติทันที
 - ให้ระวัง น้ำป่าไหลหลาก แผ่นดินเลื่อนถล่มจากเชิงเขา หรือพื้นที่สูงลงสู่ที่ราบรวมทั้งคลื่นน้ำทะเล
- ที่เกิดจากพายุซัดฝั่ง จะนำอันตรายแก่ชีวิตและทรัพย์สิน
- ควบคุมสติให้มั่นคง ฟังข่าวและคำเตือนจากกรมอุตุนิยมวิทยาและจากกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เพื่อทราบว่าจะต้องปฏิบัติตัวอย่างไร
 - การช่วยเหลือผู้ตกน้ำควรใช้วัสดุลอยน้ำ หรือเชือกยาวๆ โยนให้เกาะหรือจับยึดเพื่อช่วยตนเองดีกว่าและปลอดภัยกว่า กระโดดลงไปช่วยในน้ำ

5.3 หลังจากภัยผ่านพ้นไปแล้ว

- ค้นหาผู้ได้รับบาดเจ็บหรือสูญหายไป
- ช่วยเหลือและปฐมพยาบาลผู้บาดเจ็บเล็กน้อย และนำผู้บาดเจ็บมากจัดส่ง

โรงพยาบาล

- ซ่อมแซมเส้นทางคมนาคม เพื่อรอรับความช่วยเหลือจากหน่วยงานต่างๆ
- ติดต่อแจ้งขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานราชการ เช่น กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และหน่วยงานเอกชน เช่น สภากาชาด และมูลนิธิต่างๆ
- ซ่อมแซมอาคาร บ้านเรือน ที่พักอาศัย
- ระวังภัยพิบัติซ้ำซ้อน ซึ่งจะเกิดขึ้นอีกภายหลัง

6. ภัยพิบัติซ้ำซ้อนหลังจากวาตภัย

6.1 เสาไฟฟ้าล้ม ไฟฟ้าลัดวงจร แก๊สรั่ว

6.2 ไฟไหม้อาคารบ้านเรือน

6.3 เกิดแผ่นดินถล่มถล่มจากภูเขาถล่มสู่ที่ราบ เนื่องจากฝนตกหนัก

6.4 ขาดแคลนอาหาร และเครื่องอุปโภค บริโภค เกิดโจร โขมย

6.5 โรคระบาด เช่น โรคระบบทางเดินอาหาร ฯลฯ

* พงศ์กฤษณ์ เสนิงส์ นักวิจัยแห่งชาติ วิทยากรอิสระ

มือถือ 089-779-0811 โทร. 02-393-7213 โทรสาร 02-745-2315